

Gierik 14, juni 1987

Emiel Willekens

LORE EN ALEXANDER OP HET HEUVELPAD

Meisjes nakend en wijkend
en dan weer handinhand
rijke roekeloze kinders
Hun terloops gesnap
het wild geraas
de plotse verrukte kreten
de glans de dans
der dochters van het licht
verhevene en speelse oreaden
achteloos ravottend
met mijn leegte mijn brandmerk
maar het waren mijn leegte
en mijn brandmerk niet meer.

In dit getuigenis
van gebaar en stemgeluid
neem ik bos en bergen in
noem ze mijn eigen
mijn duizendjarig rijk
gewaarmerkt met uw tover
uw soms iets tragere gratie
in reeds verdere
reeds vrouwelijke pose

Raken kan ik u niet
Ik verzamel uw luister
gelaten en zwijgzaam
binnen dit lied

Eddy Van Vliet

DE BINNENPLAATS (uit: *De binnenplaats*)

Op de binnenplaats waar het gekoer van duiven
zich al te gemakkelijk voorspellen laat,
hoorde ik een fluiten, dat, zich losmakend
van de zeurende ijsregen om ons heen,
lente vermoeden deed.

Wij keken op. De vogel hield zijn bek.
Evenmin als wij geloofde hij, die gekooid
en eenzaam de seizoenen door elkaar had gehaald,
in de omkeerbaarheid van de tijd, al had
zijn fluiten ons afscheid even vertraagd.

VOOR MIJN OUDERS (uit: *Als na een brand*)

Alleen hetgeen niet weerkeren kon
wilde ik fotograferen, al moest ik
er mijn nek voor breken.

Wat eeuwig was zette ik buiten beeld.
Het was niet veel. Twee mensen. Niet meer.

Hen had ik steeds bij de hand.
Kerken en kastelen stonden in een ver land.

Thans, als na een brand, zoek ik
in elke stip hun gezicht.

HET GROTE VERDRIET

In deze uitputtende lage landen
waar koude gewoonte is
en de zon een herinnering
aan wat de lente laaghartig voorspelt

wacht zij
tot het raam haar adem zichtbaar maakt
kust het verdriet om haar ouder wordend lichaam
de spiegels, tot een droeve mist

woorden zijn haar spraak niet
met het geduld van de hamster
weeft zij tekens aan elkaar

voor de ingebeeldde minnaars
een verwarrend boek van gebaren
een uitnodiging zachter dan het woord
voor de Ingewijde.

BIOGRAFIE (ZIJ)

(uit: *Meer dan een eeuw*)

Met trage passen onder de kroonluchters door
het eerste warenhuis binnengestapt.
Taffetas, marmelade en goud. Goud onder het kille
glas, gevat in ebbehout. Een wenteltrap.

Hoger dan welke vliering ook: de etage met
de grootste beer die zij ooit ter wereld zag.
En heel in de verte beneden: langgerekte
Autoneuzen die elkaar voorbijgleden.

Nog dezelfde dag: door de chauffeur
naar de tuinen van de stad gereden.
De hoepel en de tol. Even maar naar de vijvers
Gekeken. De chocoladevlek had haar tot tranen gebracht.

Waren dit de beelden die ze zag, toen
De soldaat haar hals aan een vleeshaak stak?

David Scheinert

DIE BOL VAN BEEN (uit: *De trommel slaat*)

Een gedicht is geen identiteitsstuk, met data en stempels, een lang triest nummer begrepen door de bankiers en een foto waar je niet meer op lijkt.

En nochtans, ik zal je zeggen, mijn goede vrienden, en jullie, mijn gesuikerde vijanden, ik zal jullie zeggen wat ik in die bol van been en in dit hart met twee seizoenen heb.

Ik ben geboren in een Poolse stad waar ik immense kruisen op de vlakke heb gekend en de blauwe bosbessen van de morgen en het klapperende linnen van de sloppen en het dode oog van Pilsudski.

Ik ben zoon, kleinzoon en achterkleinzoon van glasblazers en van handelaars uit de provincie die elke zaterdag koning werden met als enige kroon een kubus van vesleten leder op hun Joodse voorhoofd.

Pools en besneden kind kwam ik onder de gutsende regen in een slapend Brussel, en ik beweende mijn blauwe ballon onder de naïeve ogen van de wassen ledepoppen.

En dan kwam het leven met zijn loodsen en zijn zwaailampen en zijn riemslagen en het gekraak van het ongedesemde brood en de verscheurende kreet van de vergiffenisdag en de liefde van een prinses die Sion heette en de huid van de mooie meisjes zonder naam.

Ik stapte, liep, en verzamelde kastanjes. Balzac was mijn vader en ik sloeg mijn broer, en rondom mij was er de stille en sterke vriendschap van de zilte lucht uit de zee, en de kleur van pruimen uit de boomgaard en de spottende stem van het volk.

En de Jood in mij stierf niet - kunnen zij sterven Hosea en Ezekiël en David de psalmist en de trotse herders en de fluitende metsers van Israël? - maar de zuurdesem van het recht mengde zich met de honing van Brabant, en een ander ik werd geboren; gekneed uit het leem van Tijn en van Tchanchès met, in het midden van het gezicht, De neus van een Hebreeuwse vechtjas.

En ik voelde me goed bij de tenenwevers van Bornem en bij de branders van de Bouverie, en de kakelbonte en stijve reuzen van de nachten op de Grote Markt en het rumoer van de stakingen en de voetzoekers van de kermissen en de liefde bespot door een nieuwsgierige merel en het gebel van een slingerende tram als een dikke, gele merrie en de ogen nat van de maartse regen en de terugkeer naar het huis langs dezelfde ravijnwegen, geurend naar kaas, dat alles, gisteren, vandaag en morgen, het was en is mijn leven, werkelijker dan het arme papier met zijn lange en trieste nummers begrepen door de bankiers.

IK HEB GEZOCHT (uit: *Die bol van been*)

Ik heb een dag lang moerbeien gezocht, en jij bent gekomen, en in je hand bloedde het wilde vruchtvlees, en je hebt me de frisheid van de vrucht doen drinken.

Ik heb de eekhoorn gezocht, de hazelworm en de wezel, en jij bent gekomen, en achter jou wachtten wijs de dieren van het kreupelhout en van de weiden, en zij keken me aan.

Ik heb de zon gezocht onder de vastgeklonken wolken van de winter, en jij bent gekomen, en je hebt me een zon laten zien uitgestrekt aan de voet van de oude linde, en zij heeft mijn handen opgewarmd en mijn ogen aangestoken.

Ik heb de waarheid gezocht in koffers en vaten, en jij bent gekomen, en je hebt me een schuwe vlam laten zien aan het einde van de horizon, en ik heb gezien dat je naakt was en ik heb je bemind.

EN HET LICHT ZONG (uit: *Die bol van been*)

In het begin was er de nacht.

En de mijnwerkers konden de sterren niet zien, want hun ogen waren in de put.

En de smeden konden de wind niet voelen, want hun lichaam was in het vuur.

En de boeren volgden de voren als blinden die de vogels verschrikken.

En de kinderen waren wit en gerimpeld als grijsaards die in kelders leven.

Want een verschrikkelijke nacht was in hen en rondom hen, in hun hart en in hun ogen.

Soms raakten hun even vermoeide handen elkaar, maar zij zagen elkaar niet.

Soms huilden ze als honden, gekeerd naar dezelfde God die hen niet hoorde.

Soms vielen ze zonder schreeuw, uitgevreten door de duisternis, en hun meesters draaiden zich niet om.

Dan, op een nacht gelijk aan andere nachten, ontstak hun woede als een hoop droge bladeren.

En een vlam schoot uit de buik van hun lijden.

En de smeden grepen de hamer en de boeren de zeis.

En ze verzamelden zich in de vlakte rond de vuurpoel en ze herkenden elkaar.

En uit hun platte borst ontsprong dezelfde zang en in hun ogen brandde hetzelfde vuur.

En ze draaiden hun hoofd naar het Oosten en ze zagen dat een zelfde vlam ten hemel steeg.

Dan brandde de nacht als een vod, de as vloog weg in de wind en het licht zong voor alle mensen van de aarde.

DE SPROOKJES VAN DE WINTER (uit: *Die bol van been*)

Wij zullen voetje voor voetje in de wintermaanden komen, zonder de aarde te wekken die slaapt, de verkleumde stronken en de onbeweeglijke wateren.

Op de toppen van de tenen zullen wij langs warm ingeduffelde dieren lopen, en, aan de rand van het bos, hooi neerleggen voor de herten.

In stilte zullen we langs de uitgedoofde huizen gaan, maar wij zullen dar zijn waar de mensen waken, en wij zullen ons in hun gezelschap verwarmen.

Wij zullen de jenever drinken die zij ons zullen aanbieden, en het aroma van de munt zal ons doen herleven en, als teken van dank, zullen wij hen sprookjes vertellen.

Het zullen verhalen zijn over de toekomst en reeds over het heden, met lastdieren veranderd in ouders en welopgevoede ezels en vriendenleeuwen.

Rondom ons, de bontjas van de stilte, de lange slaap van de hemel en van de aarde, de rust van dieren en mensen, het lacherig geknetter van het vuur, en in onze aders de kleine levendige vissen van de alcohol, alles zal ons aanzetten om mooiere en echtere verhalen te zingen, en als we de drempel zullen overschreden hebben en onze voeten in de sneeuw hebben gedompeld, zullen we zeker zijn dat het graan zal kiemen op de velden en ook in de harten.

ONZE STENEN zwijgen altijd.
Niets beweegt in de straten.
Een oud kanon gaapt voor het getto.
En in de schaduw stroomt de stilte.
De zon betast met een voorzichtige vinger
De stenen de schaduw en de stilte
En haalt een hand door
Het haar van as
en streelt en streelt en streelt.

O OUDE HINDOE

Je honger, o oude Hindoe, is echt en geen beeld van de honger, zoals de dichter Kalos zingt.

Zij is zo echt, je honger, dat als de dichter die jou aanschouwt je geen rijst geeft, je op de stenen zult vallen.

Je val zal echt zijn, o oude Hindoe, en geen beeld van de val, zoals de dichter Kalos zingt.

Zo echt, mijn vriend, dat het bloed uit je neus zal springen, als de dichter de wonde niet verbindt met wat vijgedeeg.

Je bloed zal echt zijn, o oude Hindoe, en geen beeld van bloed, en als je er geen meer zult hebben, zal je hart stilvallen.

En de dichter zal zacht je ooglid opheffen, hij zal je oog bekijken en zeggen dat je het beeld bent van de dood.

Maar jij, o oude Hindoe, jij zult dood zijn, echt dood, zo dood dat de vliegen zich op je geur zullen storten.

Dan zal de dichter Kalos een gepeperde schotel gaan eten, om deze leugen te vergeten, en dan zal hij in de lucht blazen met een eindje riet.

DE MENSEN DOOR JE ZIEL

Het onze-lieve-heersbeestje is niet stom, mijn liefste, het spreekt mij over je bloed dat stroomt onder het ontleedmes.

De bril is niet blind, mijn liefste, hij weent met de ogen van mijn vader die in Auschwitz is gestikt.

De rozen zijn niet alleen, mijn liefste, vrouwenwangen rusten er uit, lippen baden er in.

In de koffie die ik drink, mijn liefste, zie ik de bedoelingen bewegen van Brazilië, het trage ontwaken van een volk.

En de getijgerde bal, mijn liefste, die de kat doet rollen, wordt in één oogwenk door stromen dooraderd.

Zo verbindt alles me met de wereld, met haar razernijen en oplevingen, de maïskolf en de gebroken tak.

De ton gebruind door de regen, de bezem geleund tegen de geitestal en de dromen van de oude hond.

Zo vind ik Afrika terug in de vlam die ons verguldt en het lijden van Indië in de vluchtige as.

Als ik me zo bekijk, mijn liefste, in de spiegel omzoomd door gebladerte, houd ik op mezelf te zien en zie ik de mensen.

Bart Vonck

DE NAAM VAN HET LAND

De zee droomt
van een grotere
landname
dan ooit haar geval was.

De zee droomt
van een gedicht
waakzamer
dan zwijgen.

Rafaël Alberti

GALOP

De gronden, de gronden, de gronden van Spanje,
de grote, eenzame, verlaten vlakten.
Galoppeer, paard met witte poten,
ruiter van het volk,
naar de zon en de maan.

In galop,
in galop,
tot ze in de zee begraven zijn.

Als een hart klinken ze, weerklinken, weerklinken
de gronden van Spanje in de hoefijzers.
Galoppeer, ruiter van het volk,
paard met witte poten,
paard van schuim.

In galop,
in galop,
tot ze in de zee begraven zijn.

Niemand, niemand, niemand, want aan de overkant is er niemand;
want de dood is niemand als ze in je tuig stijgt.
Galoppeer, paard met witte poten,
ruiter van het volk,
want de grond is van jou.

In galop,
in galop,
tot ze in de zee begraven zijn.

Antonio Machado

ALLES VERKOCHT (uit: *No Pasaran*)

Een hatelijke hand trok, mijn Spanje,
- wijde lier, naar de zee, tussen twee zeeën -
oorlogszones, militaire bergkammen,
in de vlakte, de heuvel, helling en bergland.

Geesten van de haat en van de lafheid
hakken je eiken tot brandhout,
vertrappen de gouden bes in je wijnpersen,
malen het graan dat je bodem voortbrengt.

Nog eens – nog eens! – o droevig Spanje!,
zoveel dat de wind overspoelt en in de zee baadt
speeltuig van verraad, zoveel dat in de tempels

van God wordt opgesloten, door vergeten bevlekt,
zoveel dat de schoot van de aarde loutert
geeft zich over aan roemzucht, alles verkocht!

WANDELAAR (uit: *Tijdgenoot: wandelaar*)

Nu heeft hij toch de overkant bereikt
landinwaarts de late weg de wind
is gaan liggen hij voelt de bomen
op zijn handen kijken natuurlijk

reeds verleden ligt natuurlijk nog binnen
handbereik er waait geen onrust meer
over zijn lichaam vouwt zich stilaan
op in de nacht morgen komt er nog

een dag in hem opzetten moet hij
weer de wereld tot stilte verleiden
wordt hij weer wandelaar in die spiegel.

Jan Gloudemans

3 X DE NACHT DER VERBEELDING

1.

ik maak een gedicht dacht hij
en zette moeizaam nietszeggende woorden
op papier dat even voordien nog
maagdelijk blank was en mooi
als een gedicht

2.

de trein aan het eind van mijn einder
rijdt nooit weg maar sterft wel eens
met een nasnik in mijn oor

3.

hij tekende in gedachten een landschap
vol ingewikkelde kronkels als rivieren
en blanke dalen vol sneeuw
en vloog er toen blijgezind dwars doorheen
op de vleugels van zijn verbeelding.

NOG SLUIMERDEN DE NIEUWE WOORDEN

dit is een wereld zonder geluid
vogels trokken zich terug achter water
- vage herinnering aan lover -
woorden liggen ongeboren
als tekens verloren in zee

uit gepolijste hemel maken zich met tegenzin
bedachtzame druppels los
en vervallen
geluidloos
tot wit zand

maar kantelt de maan vierkant weg
en kapituleren nog sterren
nieuwe wind blaast voortdurend op nieuwe schelpen
(hen treft geen verwijt)
nog sluimeren nieuwe woorden
maar korstmossen werpen reeds glimlachjes
naar de bijna-morgen

Rose Vandewalle

VROUWEN EN PASSANT

dwalen vrouwestemmen door de bus
dokters, dreunen ze
dokters, zoveel frank
voor kleed u uit en kleed u aan

stopt de bus
stapt op een vrij vormeloze vrouw
ontmoet niets dan fletse blikken
strooit als straf haar
schuurpoedergeur in 't rond

buiten maakt een kreukeloze vrouw
zich los uit een reclamebord
absoluut en onberoerd
neemt ze mee haar hele lichaam
iemand schraapt zijn keel en spuwt

hoera heksje komt voorbijgesloft
bosgroene jas en herfstkleursjaal
bus glijdt heen en weer
jammer, heksje uit het oog
niet gauw uit het hart

AL DE UIT DE BOEKJES weggelopen
de blasé de zelfgenoegzamen
de fashion freaks
de zwarte raven
de kortgerokt en schouderbloten
de zondagskinderen
de sacochevrouwen
de wiggelend als weegschalen
de etalagisten van oerwoudtaferelen
de reklamedragers
de reklamejagers
alle ollanders uit op profijt
of is het jolijt
de ijsjeslikkers de loempiaslokkers
de kiekjesmakers
de uitgelaten nonnen
de pezewevers de kwezels
de haastigen de ongeduldigen
de om ter mooisten
de heel erg sjieken
en hun gehandschoend misprijzen
de vulgaire vrouwen met veel bloot
alle vreemde luizen
en talrijker hun verachters
alle lullers en lolbroeken
de alsmaar zatter
de zieners en ziende blinden
de gekken de artiesten
de zeldzaam heel erg gelukkigen
de schrijvelaars op schaduwterrasjes
terwijl de zon het zo bruin bakt
met pilsjes rollende pennen
en flou artistique voor de ogen
noteren het défilé van marktgangsters
op een zaterdag in mei

in mijn stad
loop ik als toeristen lopen
oog door een kamera
neus in de lucht
kathedraalhoog zijn mijn golven

o, wat een gebrek aan liefde
lees ik op hun gezichten
o, de al dan niet gearmden
de woorden die ze elkaar
met spleetlippen toespuwen

